



Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 17240/2023
14.09.2023. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Добриле Страјина, председника већа, Драгане Миросављевић и Надежде Видић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Биљана Бранковић, адвокат из ..., против туженог Центра за социјални рад „Свети Сава“ у Нишу, ради враћања родитељског права, одлучујући о ревизији тужиле изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж2 89/2023 од 28.02.2023. године, у седници одржаној 14.09.2023. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДАЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Нишу Гж2 89/2023 од 28.02.2023. године у ставу првом изреке и пресуда Основног суда у Нишу П2 581/21 од 17.11.2022. године у ставу првом изреке и предмет **ВРАЋА** првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Основног суда у Нишу П2 581/21 од 17.11.2022. године, ставом првим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиле којим је тражила да се утврди да су престали разлози због којих је делимично лишена родитељског права у односу на чување, подизање, васпитање, образовање и заступање детета, као и на управљање и располагање имовином ћерке мал. ББ, рођене ...2013. године, те да се у том делу у односу на тужилу мења правноснажна пресуда Основног суда у Нишу П2 257/18 од 28.01.2019. године, као неоснован. Ставом другим изреке, одбачена је тужба у делу којим је тражено да се стави ван снаге решење број 02 57010-12105/2020 од 08.03.2021. године.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж2 89/2023 од 28.02.2023. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужиле и потврђена првостепена пресуда у ставу првом изреке. Ставом другим изреке, укинута је првостепена пресуда у ставу другом изреке и у том делу предмет је враћен на поновно одлучивање.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужила је благовремено изјавила ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Тужени је дао одговор на ревизију.

Врховни суд је испитао побијану пресуду применом члана 408. Закона о парничном поступку, па је нашао да је ревизија основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, пресудом Основног суда у Нишу П2 257/18 од 28.01.2019. године, делимично су лишени родитељског права ВВ и АА, обоје из ..., у односу на чување, подизање, васпитање, образовање и заступање детета, као и на управљање и располагање имовином своје ћерке мал. ББ, рођене ...2013. године, због несавесног вршења права и дужности из садржине родитељског права. Приликом доношења ове пресуде, прихваћено је мишљење Центра за социјални рад у ... да оба родитеља треба лишити родитељског права, да је психичка и емоционална нестабилност мајке, крхкост и оптерећеност односом са бившим супругом од пресудног значаја за такво мишљење. Мал. ББ је решењем Центра за социјални рад у Нишу „Свети Сава“ од 08.03.2021. године стављена под старатељство и за старатеља је постављен деда по мајци ГГ. Пресудом Основног суда у Нишу П2 33/21 од 10.03.2021. године, разведен је брак тужиље и ВВ. Тужени, као орган старатељства који дуго прати и поступа са породицом АА, као и из сусрета и разговора са тужиљом и мал. дететом, изнео је став да тужиља не поседује адекватне родитељске вештине и компетенције за бригу о мал. ББ. Центар за социјални рад у Лесковцу је дао позитивно мишљење, закључак и препоруку да се тужиљи врати родитељско право, имајући у виду да су се животне околности промениле и да су престали разлози због којих је лишена родитељског права. Након више примедби туженог, водитељ случаја је навео да свако даље инсистирање да су престали разлози због којих је тужиља лишена родитељског права не би било утемељено на актуелним чињеницама и довело би у ситуацију да се угрози начело најбољег интереса детета.

Код тако утврђеног чињеничног стања, из датих извештаја Центра за социјални рад у Нишу и Центра за социјални рад у Лесковцу, нижестепени судови су закључили да нису наступили разлози за враћање родитељског права. Центар за социјални рад у Нишу је упознат са личним и породичним приликама свих чланова породице, и да није успостављена узајамна емотивна блискост и поверење мајке и детета, а у прилог томе је и извештај Центра за социјални рад у Лесковцу, који је након првог позитивног мишљења и препоруке да се тужиљи врати родитељско право дао мишљење да таква одлука не би била утемељена на најбољем интересу детета.

Одредбом члана 83. Породичног закона прописано је да се родитељу може вратити родитељско право када престану разлози због којих је био потпуно или делимично лишен родитељског права.

Одредбом члана 6. став 1. Породичног закона прописано је да је свако дужан да се руководи најбољим интересом детета у свим активностима које се тичу детета. Чланом 266. став 1. истог закона прописано је да у спору за заштиту права детета и у спору за вршење односно лишење родитељског права суд је увек дужан да се руководи најбољим интересом детета.

Одредбом члана 270. Породичног закона прописано је да пре него што донесе одлуку о заштити права детета или о вршењу односно лишењу родитељског права, суд је дужан да затражи налаз и стручно мишљење од органа старатељства, породичног

саветовалишта или друге установе специјализоване за посредовање у породичним односима.

Тужилца је делимично лишена родитељског права у односу на ћерку мал. ББ пресудом од 28.01.2019. године, с обзиром да је према прихваћеном налазу и мишљењу Центра за социјални рад у ..., пресудна чињеница била њена психичка и емоционална нестабилност и оптерећеност односом са бившим супругом, што је довело до нарушавања њене родитељске компетенције у односу на дете. У односу на разлоге који су довели до делимичног лишења родитељског права тужилца, изостало је утврђење да ли су ти разлози престали, као прописани услов за враћање родитељског права, посебно код чињенице да је брак тужилца и ВВ разведен и изостанка, како то тужилца наводи, било какве комуникације са ВВ и одсуства свађа и стресова. Другостепени суд оцењује да су без утицаја наводи тужилца да је била жртва физичког, психичког и економског насиља од бившег супруга, оправдавајући то тиме да тужилца није тражила враћање старатељства над ћерком из првог брака, иако се ради о пунолетном детету.

У складу са одредбом члана 270. Породичног закона, у поступцима вршења или лишења родитељског права потребно је прибавити мишљење органа старатељства. Међутим, у ситуацији када је Центар за социјални рад странка у поступку, као у овом случају, мишљење туженог о вршењу и лишењу родитељског права не може бити меродавно, с обзиром да постоји сукоб интереса. Упркос томе, нижестепени судови одлуке заснивају и на извештају Центра за социјални рад у Нишу. Центар за социјални рад у ... је прво дао мишљење да су се испунили услови да се тужилци врати родитељско право, имајући у виду да су се околности живота промениле и да су престали разлози због којих је лишена родитељског права, а потом мишљење да услови за измену одлуке нису испуњени. Допуну мишљења Центар за социјални рад у Лесковцу је засновао на примедбама и околностима о функционисању породице АА, које је добио од туженог Центра за социјални рад у Нишу. Прихватајући овако добијене податке, орган старатељства у Лесковцу је пропустио да мишљење о вршењу родитељског права образложи кроз свеобухватну анализу разлога који су претходили делимичном лишењу родитељског права тужилца, разјашњењем да ли су се околности измениле и то кроз непосредан увид у личне и породичне односе породице АА, по потреби и поновљеног разговора са мајком и малолетним дететом. У погледу подобности тужилца као мајке за вршење родитељског права, њених родитељских капацитета и најбољег интереса детета, налаз је дао и судски вештак неуропсихијатар др Драган Красић, који је навео да мајку не треба лишити родитељског права, али је неопходно кориговање њеног поступања према детету, развијање блискости, посвећености детету и схватања стварних потреба детета. У односу на овакво мишљење вештака о родитељским капацитетима мајке, изостало је накнадно изјашње и мишљење Центра за социјални рад у Лесковцу. Стога се основано ревизијом тужилца указује да су нижестепене одлуке засноване на мишљењу Центра за социјални рад у Нишу, иако је он странка у поступку, те да постоји сукоб интереса.

Из наведених разлога, побијана одлука је укинута и предмет враћен на поновно суђење. У поновном поступку, првостепени суд ће у складу са чланом 83. Породичног закона разјаснити да ли су престали разлози због којих је тужилца делимично лишена родитељског права, прибављањем мишљења органа старатељства у складу са чланом 270. Породичног закона, уз вођење рачуна о најбољем интересу малолетног детета.

Из изнетих разлога, на основу члана 416. став 2. ЗПП одлучено је као у изреци.

**Председник већа - судија
Добрила Страјина с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**